

Tato práce se věnuje některým zásadním trendům vývoje sociálních systémů v zemích Evropské unie. V posledních zhruba třiceti letech dochází k velkým ekonomickým a společenským změnám, které ovlivňují sociální státy a všechny modely sociálního zabezpečení. Těmto silným tlakům se musí přizpůsobovat národní právní řády a ač si stále uchovávají své zvláštní podoby, existují ve vývoji úprav sociálního zabezpečení obyvatel určité společné tendence, v evropských státech navíc podpořené jejich probíhající integrací. Zasazení reforem právních úprav v sociální oblasti do širšího kontextu proměn ekonomiky a struktury společnosti je umožní lépe pochopit, případně odhadnout i jejich další směřování.

Práce se tedy zabývá obecně otázkou současných evropských sociálních států a vlivů, které na ně působí, reakcí nadnárodního uskupení evropských států - Evropské unie, vývojem sociální politiky a právních úprav sociálních systémů členských států EU a konečně aktuálními změnami v českém právním řádu. Stanovené téma je velice široké a vzhledem k poměrně omezenému rozsahu této práce, jsem se při rozboru konkrétních změn sociálních systémů evropských států a České republiky zaměřila jen na některé dílčí oblasti. Zřejmě největšími soudobými výzvami pro modely sociálního zabezpečení v zemích Evropské unie, které spolu vzájemně úzce souvisejí, jsou proměny rodinného chování a stárnutí populace. Proto se práce soustředí na v souvislosti s těmito demografickými změnami velmi diskutované problémy zabezpečení ve stáří a pomoc rodinám s dětmi, zejména v období narození dítěte a jeho nejranějšího vývoje.

První kapitola se zabývá obecně sociálním státem, vymezuje stručně tento pojem a popisuje vývoj a typy sociálních států v Evropě. Nastoluje otázku budoucnosti sociálních států, jak se vyrovná se současnými vlivy, zda dojde k určitému sblížení sociálních systémů v evropských státech pod jejich tlakem a v důsledku integrace v Evropské unii. Druhá kapitola se věnuje jednotlivým problémům, jimž sociální státy nyní čelí – globálním ekonomickým tlakům, proměnám trhu práce a rodinného chování (zejména tzv. flexibilizaci), demografickým změnám, a základním obecným tendencím ve vývoji sociálních systémů. Třetí kapitola popisuje vývoj sociální politiky a sociálního práva Evropské

unie, zamýšlí se nad konvergencí sociálních modelů a stručně nastiňuje otázku přizpůsobení českého sociálního systému nastoleným trendům. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na problém státní a změny důchodových systémů v dokumentech Evropské unie a v jejích členských státech a na českou důchodovou reformu. Pátá kapitola se pak věnuje rodinné politice se zřetelem na problematiku rovnosti pohlaví opět na unijní i národní úrovni, zvláště se zaměřuje na otázku sladění profesního a rodinného života, zejména pomocí institutů mateřských či rodičovských příspěvků a dovolených, a shrnuje aktuální změny české právní úpravy v této oblasti.